

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN KARŞILIKLI ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE GENEL BAKIŞ

Buğçe Dikmenay Özer

Telefon No:0548 860 76 11

bugce.d.ozar@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0001-7949-8988

Öz

Bu çalışma, Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinin benzerlikleri ve farklılıklarının, birbiri ile etkileşimlerinin neler olduğunun ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Konu ile ilgili kaynak eksikliğinin tespit edilmesi, bu araştırmanın yapılmasında ve makalenin yazılmasındaki motivasyon kaynağı olmuştur. Yöntem olarak Betimsel/Tarihsel araştırma tekniği kullanılmıştır. Kıbrıs halk müziklerinin hangi ülkeler ve olaylardan etkilendiklerini ortaya çıkarmak temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Kıbrıs'ın konumu ve tarihsel süreçte yaşanan olaylar özet olarak incelenmiştir. Kıbrıs'taki halk dansları müzikleri, bu müziklerde kullanılan çalgılar, ayrıntılı bir şekilde, hem Türklerin hem de Rumların yazılı kaynaklarından ayrıca gerçekleşen kişisel görüşmelerden derlenen bilgilerle aktarılmıştır. Sonuçta da; Kıbrıs'ta hüküm sürmüş Arap-İslam, Akdeniz, Yunan ve Anadolu kültürlerinden bir karma kültürün ortaya çıktığı, adada yaşamış çingenelerden de etkilendiği saptanmıştır. Yani Kıbrıs'ta tarihi birçok olay yaşanmış olması ve birçok ulusun gelip geçmesinden kaynaklanan zengin bir kültür mirasının oluştuğu ortaya çıkmıştır. Kıbrıs'ta yaşayan iki halkın aynı coğrafyada ve yıllarca bir arada yaşamalarından dolayı kültürlerinin büyük ölçüde benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Tespit edilen farklılıkların ise halkların ayrı dinlere mensup olmaları, Türk halkının Türkiye, Rum halkının da Yunanistan'la olan ilişkilerinin zaman geçtikçe güçlenmesi ve savaş nedeniyle halkların arasına giren soğukluğun sonucu olarak birbirini reddetme isteğinden kaynaklandığı saptanmıştır. Bu konunun yetkili devlet kurumları tarafından ortak çalışmalar ile aydınlatılması önerilmiştir.

AN OVERVIEW ON THE INTERACTION OF TURKISH AND GREEK CYPRIOT FOLK DANCE MUSIC

Buğçe Dikmenay Özer

Telefon No:0548 860 76 11

bugce.d.ozler@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0001-7949-8988

Abstract

This research has been carried out on differences and similarities between Cyprus Turkish and Cyprus Greek folk dances and folk dance music. The form of the research is descriptive and historical. Events in history and Cyprus' status were examined to bring out what affected Cyprus folk dance and folk dance music. Cyprus folk dance, folk dance music, instruments, and clothes were examined. Both Turkish and Greek written sources were gathered in order to show this information. As a result, Arab-Islam, Mediterranean, Greek, The Balkans and Anatolian culture affected Cyprus and Cyprus also was affected by gypsies on the island. So Cyprus has a 'multi-culture' because a lot of nations ruled Cyprus. Because of living in some geography together, they have similar cultures. The difference between them is religion. The Turkish religion with the Turkish Republic and the Greek religion with Greece gradually improved. The war between them caused them to ignore stories of each other. This is a topic to be investigated academically.

Anahtar sözcükler: Kıbrıs, halk dansları müzikleri, benzerlik, farklılık

GİRİŞ

Akdeniz'in kuzey doğusunda bulunan ve üçüncü büyük adası olan Kıbrıs'ta, İlkçağ ve Ortaçağ'a ait yaşam bulunmamıştır. Adada tarihi süreç içinde sırasıyla; Mısırlılar, Hititliler, tekrar Mısırlılar, Akalar, Dorlar, Fenikeliler, Asurlular, Mısırlılar, Makedonyalılar, Romalılar, İngilizler, Lüzinyanlar, Venedikliler, Osmanlılar ve İngilizler egemenliklerini sürdürmüşlerdir (Serter, 1999). Osmanlı yönetimi sürecinde dini özgürlüğü bulunan Rum ve Türk halkları toplumsal uzlaşma içerisinde uzun yıllar birlikte huzur içinde yaşamışlardır (Öğüç, Kasap ve Güneyli, 2022). İngiltere II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kıbrıs'a bağımsızlığını vermiştir. Bunun sonucunda adada yaşayan Rum ve Türk halklarının arasında egemenlik kaygısının sonucu olarak, sorunlar çıkmaya başlamıştır. 1960'ta ise Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin garantörlüğü altında Türk ve Rum halklarından oluşan bir devlet kurulmuştur. Bu devletin ömrü üç yıl sürebilmiş ve 1974'te tekrar savaş çıkmıştır. Bu savaşın sonucunda Türkler kuzeye, Rumlar ise güneye olmak üzere ikiye ayrılmış ve kendi cumhuriyetlerini kurmuşlardır. Günümüzde bu devletler halen varlıklarını sürdürmektedirler. Bu iki devletin halklarının kültürleri, dolayısı ile müzikleri, bir zamanlar birlikte yaşamalarının sonucu olarak büyük ölçüde benzerlik, az da olsa farklılık gösterdiği bilinmektedir (Kafkas, 2001).

Bu çalışmada, Kıbrıs Türk ve Rum toplumlarının halk dansları müziklerinin ve bu müziklerde kullanılan çalgıların aralarındaki benzer ve farklı niteliklerin araştırılması hedeflenmektedir. Bu çalışma bağlamında yapılan bilimsel araştırmalara katkı koymak, konu hakkında bilgi sahibi olmak isteyenlere farklı bir bakış açısı ile ışık tutmak, Kıbrıs kültürünün unutulmamasını sağlamak amaçlanmaktadır.

KIBRIS'TA OYNANAN HALK DANSLARININ ANA BAŞLIKLARI VE BU DANSLARDA KULLANILAN MÜZİKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

KARŞILAMALAR

Karşılamaların zengin bir müzik yapısı olduğu saptanmıştır. Coşkulu bir dans oluşu nedeni ile bu dans adanın en fazla oynanan dansı olduğu bilinmektedir. Karşılamalar Kadın Karşılamaları ve Erkek Karşılamaları diye iki bölüme ayrılmaktadır. Karşılamaları kadın ve erkeklerin ayrı ayrı oynadığı tespit edilmiştir. Erkek ve kadın karşılamalarında dört ayrı karşılama ve dört ayrı ritim bulunmaktadır, bununla birlikte ritimlerin değişmediği saptanmıştır. Bu dört karşılamanın birbiri arkasına sıra ile oynandığı tespit edilmiştir. Bölümlere ayrılmış olması ve art arda çalınması karşılamalara suit özelliği kazandırmaktadır (Kanol ve Hoca, 1987).

Birinci Karşılamalar

Birinci karşılamanın girişinde uzun veya kısa olarak değişebilen bir taksim bulunmaktadır. Taksim çalındıktan sonra kısa bir duraklama yapılmakta, ardından esas ezgi icra edilmektedir. Birinci karşılamanın ölçü sayısının 9\8'lik olduğu saptanmıştır. Birinci bölümde sürekli eksen seste kalışlar yapılmaktadır. Daha sonra tekrar aynı eksen sese sahip farklı bir makama geçilmektedir. Ardından ikinci bölümün icra edildiği gözlemlenmektedir. Üçüncü bölümde tiz sesler ağırlıktadır. Soru cevap ilişkili cümlelerin sıklıkla kullanılmasının ardından, aniden eksen sese gelip şarkının bitirildiği saptanmıştır (Kanol ve Hoca, 1987).

İkinci Karşılamalar

İkinci karşılamanın ölçü sayısının 7\8'lik olduğu tespit edilmiştir. Art arda devam eden birçok cümleden

oluşmaktadır. Erkek karşılaşmalarındaki ikinci karşılaşmanın sonunda bir köprü ile üçüncü karşılaşmaya geçiş yapıldığı ve bitiş hissi verilmeden üçüncü karşılaşmaya bağlandığı saptanmıştır (Averof, 1985).

Üçüncü Karşılamalar

Üçüncü karşılaşmanın ölçü sayısının 2\4'lük olduğu bilinmektedir. İkinci karşılaşmanın devamı gibidir. İkinci karşılaşmada olduğu gibi sık sık makamı değişen cümlelerden oluştuğu tespit edilmiştir. Üçüncü karşılaşmanın eksen sesinin farklı olmasına rağmen, ikinci karşılaşmanın eksen sesiyle bitirildiği saptanmıştır (Petrides, 1986).

Dördüncü Karşılamalar

Dördüncü karşılaşmanın ölçü sayısının 9\8'lik olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümün tıpkı zeybeklerdeki gibi 3\8'lik eksik ölçü ile başladığı saptanmıştır (Petrides, 1986).

SİRTOLAR

Türkiye'de değişik ölçü ve karakterde çalınan sirtolar olmasına karşın, Kıbrıs Türk ve Rum halk dans müziklerinde her zaman 2/4' lük ölçüde icra edildikleri saptanmıştır (Dölek, 1999). Sirtolar bazen Kıbrıslı Türklerde Mendil oyunu adı altında da çalınıp oynandığı bilinmektedir. Kıbrıslı Rumlarda ise Sirta ismiyle bilindiği tespit edilmiştir. Genellikle karşılaşmaların hemen ardından sanki onların devamıymış gibi çalındıkları bilinmektedir. Bu bağlamda birinci karşılaşmanın veya çiftetellinin başında bulunan taksim sirtolarda da bulunduğu bilinmektedir. Sirtoların orta hızda ve neşeli bir yapıda olduğu belirtilmiştir. Dini inanç ve gelenek göreneklerinden kaynaklı olarak, kına yakma geleneği olmadığından dolayı Kıbrıslı Rumlarda kına sirtosu icra edilmemektedir. Kozan Sirtosunun da Kıbrıslı Rumlarda kullanılmadığı bilinmektedir (Petrides, 1987).

ZEYBEKLER

Kıbrıs'ta Zeybek'lerin genellikle 9/8' lik veya 9/4'lük ritim ölçüleri ile icra edildiği tespit edilmiştir. Karakter yönünden incelendiğinde ise bazı zeybeklerin hızlı ve neşeli, bazı zeybeklerin ağır ve ciddi bir tavırla çalındığı ve ezginin başında bir taksim bulunduğu saptanmıştır (Averof, 1985).

KADIN OYUNLARI

Çiftetelli

Çiftetelli bir çift tel anlamına gelmektedir. Bu şekilde anılmasındaki sebep kemanı çalan kişinin birinci tel ile ikinci teli aynı kertiğe koyup, ya her ikisini de aynı oktavda ya da bir oktav farklı olarak çalma tekniğidir. Kıbrıs'ta çalınan çiftetelliler genellikle 2/4'lük ölçü sayısı ile çalınmaktadır. Çiftetellilerin uzun veya kısa taksimlerinin olduğu tespit edilmiştir. Müziğin temposu oynayan ve çalan kişilerin o anki durumuna göre belirlenmektedir. Bununla birlikte genellikle canlı bir karakterde çalındıkları saptanmıştır (Averof, 1985).

Arabiye

Arabiye dansının her zaman Çiftetelli dansı ile birlikte çalınıp oynandığı bilinmektedir. Müziği 2/4'lük ölçü sayısı ile icra edilmektedir. Temposunun ise orta veya ağır bir tempo ile icra edildiği saptanmıştır. Tiz seslerle yapılan taksimlerin belirgin özelliği olduğu tespit edilmiştir (Dölek, 1999).

DRAMATİZE EDİLMİŞ OYUNLAR

Kıbrıs'ta çeşitli olayların canlandırılması veya canlıların taklidini konu alan seyirlik oyunların dramatize edilmiş oyunlar adı altında icra edildiği bilinmektedir. Sözlü veya sözsüz çalınabildikleri saptanmıştır (Kani, 1987).

KIBRIS TÜRK HALK DANSLARINDA KULLANILAN MÜZİKLERİN ÖZELLİKLERİ

Kıbrıs'taki Türk Müziği, Türk Sanat ve Türk Halk Müziği olarak ikiye ayrılmaktadır. Türk Sanat Müziği'nin Türkiye'de icra edilen sanat müziğinden pek farkı olmadığı ortaya konulmaktadır. Halk Müziği'nin ise geçmişten bugüne Kıbrıs'ta hüküm süren diğer kültürlerle (Rum, Arap-İslam, Akdeniz, vb.) doğal olarak etkileşim gösterdiği, kökeninin Anadolu Türk Halk Müziği'nden farklı bazı özelliklere sahip olduğu saptanmıştır (Kafkas, 2001).

Kıbrıslı Türkler otantik dönemi araştırmaya 1974'lerden sonra başlamış, bu nedenle Türk halkına ait birçok halk dansları müziğinin unutulduğu tespit edilmiştir. 1974'te gerçekleşen savaştan önce araştırılmış fakat arşivlenmemiş halk dansları müzikleri, savaştan sonraki dönemlerde, teknolojinin gelişmesi ile iletişim araçlarından dinlenen müziklerin etkisi altında kalınarak, ilginin başka yönlere kaydığı ve zaman içinde bazı kültür değerlerinin yitirildiği tespit edilmiştir (Kanol, 2006).

Kıbrıs Türk halk dansları müziklerinin genel yapısı incelendiğinde, birçoğunun sözsüz olarak icra edildiği belirtilmiştir. Bahsi geçen sözsüz müziklere örnek olarak karşılamlar, sirtolar ve zeybeklerin müzikleri gösterilebilmektedir (Kanol ve Hoca, 1998).

Kıbrıs Türk halk dansları müziklerinin oluşturulmasında Türkiye ile olan yakın ilişkilerin büyük bir rol oynadığı ve bu müziklerin Türkiye halk müziği ezgileri ile benzeşim gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Kıbrıslı Türklerin dini inançlarından kaynaklı Müslüman gelenek ve göreneklerine uygun etkinlikler düzenledikleri ve bu etkinliklere özgü müziksel yapıların ortaya çıktığı bilinmektedir. Kına gecelerinde çalınıp söylenen 'Kebapçıların Şişi' müziği bu duruma örnektir (Selçuk Garanti, kişisel görüşme, Eylül 2005).

KIBRIS RUM HALK DANSLARINDA KULLANILAN MÜZİKLERİN ÖZELLİKLERİ

Kıbrıslı Rumların otantik dönem araştırmalarına 1900'lü yıllarda başlamış oldukları saptanmıştır. Bu bağlamda Rum halk dansları müzikleri çok geniş bir arşive sahip olmalarına ek olarak, arşivlerindeki halk dansları müziklerini zaman içinde zenginleştirdikleri tespit edilmiştir (Yorgos, 2001).

Kıbrıs Rum halk dansları müziklerinin genel yapısı incelendiğinde, birçoğunun sözlü olarak icra

edildiği belirtilmiştir (Tombolis, 2002). Kıbrıs Rum halk dansları müziklerinin oluşturulmasında Yunanistan ile olan yakın ilişkilerinin büyük bir rol oynadığı ve bu müziklerin Yunanistan halk müziği ezgileri ile benzeşim gösterdiği sonucuna varılmıştır. Kıbrıslı Rumların dini inançlarından kaynaklı Hristiyan gelenek ve göreneklerine uygun etkinlikler düzenledikleri ve bu etkinliklere özgü müziksel yapıların ortaya çıktığı bilinmektedir (Averof, 2001).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNDE KULLANILAN ENSTRÜMANLAR VE ARALARINDAKİ BENZERLİK İLE FARKLILIKLAR

Kıbrıs'ta oynanan halk dansları müziklerinde Kıbrıslı Türklerin ince saz, davul ve zurnayı sıklıkla kullandığı tespit edilmiştir. İnce sazın genellikle kapalı yerlerde düzenlenen eğlencelerde kullanıldığı belirtilmiştir. Davul ve zurnanın ise güçlü ses özelliklerinden dolayı, açık yerlerde düzenlenen eğlencelerde kullanıldığı saptanmıştır. İnce saz kapsamında çok yaygın olarak kemane, döbleg, ud, tef, ve zil yer almaktaydı. Kıbrıslı Rumların davul ve zurnayı hiç kullanmadığı, halk danslarına genellikle keman, laudda ve tefin eşlik ettiği belirtilmektedir. (Kanol, 2006).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN SİYASAL VE SOSYAL İLİŞKİLER BAĞLAMINDAKİ BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Kıbrıs Rum ve Türk halklarının uzun yıllar uyum içinde yaşamaları ve aynı sosyal çevreleri paylaşmaları sonucunda halk dansları müziklerinin büyük oranda benzerlik gösterdiği belirtilmiştir (Özkan Yıkıcı, kişisel görüşme, Şubat 2006).

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki Kıbrıs'a egemen olmak için gelen kavim ve devletlerin adaya yerleşmesi, tarihsel süreç içinde gerçekleşen savaşlar önemli birer etken oluşturmaktadır. 1960'larda başlayan Türk ve Rumlar arasındaki olaylar sonucunda halkların birbirlerini reddetmeleri, adadaki Türk halkının Türkiye, Rum halkının da Yunanistan'la olan ilişkilerinin daha sıkı olması Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinin yapısında farklılıklardaki en önemli etkenlerden olduğu saptanmıştır. Ancak Kıbrıs Rumlarının Türkiye'den gelen bazı halk oyunları müziklerini benimsemiş oldukları tespit edilmiştir. Örnek olarak Köroğlu ve Konyalı şarkıları verilebilmektedir (Mustafa Serdengeçti, kişisel görüşme, Nisan 2006).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN, RİTİM KALIBI BAKIMINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinde ritim kalıbı bakımından hiçbir farklılık bulunamamıştır. Aynı olan müziklerin ölçü sayıları ve ritim kalıplarının da aynı olduğu saptanmıştır. Farklılıklarının bulunmaması, beraber yaşamalarının sonucu olarak iki halkın ortak bir kültüre sahip olmasına bağlanmaktadır. Başka ülkelerden Kıbrıs müzik kültürüne katılan 2/4'lük bir şarkı bile hem Rumlarda hem de Türklere aksak olarak çalındığı ve aynı ritimde olduğu belirtilmiştir (Selçuk Garanti, kişisel görüşme, Eylül 2005).

5.1.KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN, TEMPO BAKIMINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Bu iki halkın halk dansları müziklerinde tempo bakımından farklı bir nitelik bulunamamış, iki halkın da oyunları aynı tempolarla oynadıkları saptanmıştır. Genel olarak Kıbrıs'ta halk dansları müziklerinin canlı bir tempoya sahip oldukları belirtilmiştir. Farklı ülkelerde yavaş tempoda çalınan halk dansları müzikleri bile Kıbrıs'ta canlı bir tempo ile çalınıp oynandığı tespit edilmiştir (Engül Atamet, kişisel görüşme, Nisan 2006).

5.2. KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN, EZGİ BAKIMINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinin ezgi bakımından, temelde benzemelerine karşın, farklılıkları da bulunduğu saptanmıştır. Ezgilerin zaman zaman bir oktav farkla oluşturulmuş olduğu bilinmektedir. Genel olarak Kıbrıs Rum halk dansları ezgilerinin daha zengin olduğu belirtilmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da Rumların otantik dönemi daha önce araştırmaya başladıklarını ve ellerindeki müzikleri muhafaza edip gerektiğinde geliştirdiklerini, Kıbrıs Türk'lerinin ise araştırmalara geç başladıklarından dolayı, sahip oldukları müziklerin birçoğunu unutarak kaybettikleri sonucuna varılmıştır (Kanol ve Hoca 1998).

5.3. KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİNİN, KARAKTER BAKIMINDAN BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinde karakter bakımından bir farklılık saptanmamıştır. Genellikle iki toplumun da Akdeniz insanı olmalarının sonucu olarak, halk dansları müziklerinin karakterleri canlı, orta hızlı veya hızlı oldukları tespit edilmiştir (Özkan Yıkıcı, kişisel görüşme, Nisan 2006).

5.4. Kıbrıs Türk ve Rum Halk Dansları Müziklerinde Kullanılan, Çalgılar Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları

Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinde kullanılan çalgılar bakımından farklı çalgılar saptanmış fakat birçok çalgının aynı olduğu belirtilmiştir. İki halkın da sıklıkla kullandığı çalgılar; keman, darbuka, kaval, parmak zilleri, zilli deftir. Sadece Türklerin kullandığı çalgı olarak ud, sadece Rumların kullandığı çalgılar; santur, lavta ve klarnet olarak saptanmıştır (Kanol, 2006).

Yunanistan ile Kıbrıs Rumlarının ilişkileri sıkılaştıktan sonra, Yunanistan'dan Kıbrıs Rumlarına gelen bozuk akor manasındaki buziki Rum halkında kabul görürken, Türkiye ile Kıbrıs Türk'lerinin ilişkileri sıkılaştıktan sonra Türkiye'den Kıbrıs Türk'lerine gelen saz halk tarafından fazla kabul görmeyip, çok ender kullanılmıştır (Selçuk Garanti, kişisel görüşme, Eylül 2005).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİ OLUŞTURULURKEN HANGİ KÜLTÜRLERİN ETKİSİ ALTINDA KALIN MIŞTIR?

Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerini oluştururken Kıbrıs'ın konumundan kaynaklanan sebeplerle, Akdeniz Kültürü, Yunan Kültürü, Anadolu Kültürü, Çingene Kültürü ve Arap Kültür'lerinden etkilenildiği saptanmıştır. Bu bağlamda Kıbrıs'ta zengin ve çeşitli bir kültür bulunduğu sonucuna varıla-

bilmektedir (Özkan Yıkıcı, kişisel görüşme, 2006).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİ OLUŞTURULURKEN HANGİ DİN VE GELENEKLERİN ETKİSİ ALTINDA KALIN MIŞTIR?

Rum ve Türk halkları birlikte yaşarken beraber yaptıkları düğün ve eğlencelerin, müzik ve oyunlarının birbirleri ile benzerlik göstermelerinde önemli etkenler saptanmıştır (Ayhan Bıçaklı, kişisel görüşme, Şubat 2006).

İki halkın ayrı dinlere inanıyor olmasının sonucu olarak ise bazı dinsel gelenekler gereği gerçekleştirdikleri farklı etkinliklere özgü olarak oluşturdukları farklı halk dansları müzikleri bulunmaktadır (Sozos, 2002).

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK DANSLARI MÜZİKLERİ OLUŞTURULURKEN HANGİ ÜLKELERİN ETKİSİ ALTINDA KALIN MIŞTIR?

Kıbrıs Türk ve Rum halklarının, halk dansları müziklerini oluştururken Türkiye, Yunanistan, Arap ülkeleri, Balkan ülkeleri ve Akdeniz ülkelerinin etkisi altında kaldığı saptanmıştır. Bunların sebepleri arasında ülkeler arası komşuluk ve siyasi ilişkiler ayrıca bazı ülkelerin adada hüküm sürmeleri gösterilmektedir (Raftis, 2004)

SONUÇ

Bu araştırmanın sonucunda, Kıbrıs'ın birçok kavim ve devlete ev sahipliği yaptığı, birçok yıkım yaşadığı ve bu olayların Kıbrıs'ı karma bir kültür ülkesi haline getirmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuçta meydana gelen kültür; Arap-İslam, Akdeniz, Çingene, Balkan, Bizans, Yunan, İngiliz ve Anadolu kültürlerinden etkilenmiş olduğu tespit edilmiştir.

Kıbrıs'a birçok kavim, ulus ve kabile gelmiştir. Hepsinin ayrı bir kültürü bulunmasından dolayı, her gelen uygarlık farklı bir kültür mirası bırakmıştır. Halkın kabul ettikleri kalmış ve zamanla gelişmiş, kabul edilemeyenler ise yok olup gitmişlerdir. Fakat adaya bir şekilde gelen müzik ve halk oyunları, her topluma katılıp değişen müzik ve oyunlar gibi, Kıbrıs'ta da iklim, konum ve yeryüzü şekillerine göre daha değişik çalınıp oynanmaktaydılar. Genellikle Akdeniz kültüründen kaynaklanan bir özellik olarak, Kıbrıs'a gelen müziklerin daha canlı çalındığı tespit edilmiştir. Kıbrıs'ta genellikle aksak ritimler kullanılmaktadır. Örneğin başka bir kültürde 2/4'lük çalınan parçalar Kıbrıs'ta aksak ritimlerle çalınmaktadır. Halk dansları müziklerinin büyük bir çoğunluğu otantik döneme ait oldukları için genellikle anonimdirler. Otantik dönemde müzik usta çırak ilişkisi ile öğrenilmekteydi. Usta seçiminde Türk ya da Rum ayrımı yapılmadığından dolayı iki halk da aynı müzikler ile yetişmekteydiler. Her iki toplum üyeleri de şarkıları ustalarından öğrendikleri için başka bir kültürden gelen müzik eserleri, zaman içinde değişip gelişebilmekteydi.

Kıbrıs'ta genel anlamda bir ulusal kültür yoktu. Yörelere göre oyunlar ve müzikler çeşitlilik göstermekteydi. Kıbrıs'ta eskiden Rum ve Türkler beraber yaşamalarının sonucu olarak da genellikle aynı halk dansları müziklerini kullanmakta oldukları saptanmıştır. Hatta Kani Kanol'un 1984'te yaptığı bir alan araştırmasında kaynak kişi Mehmetali Vasfi Tatlıyay şöyle der; "Gıbrız oyun havalarının Urumu Türkü yoğudu. Onnar bütün Gıbrızlıların oyun havalarıdır"(Garanti, 2013).

Bu konu Kıbrıs'ta yaşayan her iki halkı da ilgilendirmekte, adanın otantik kültürünün kaybolmaması için, daha fazla önemsenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan bu araştırma sırasında konu ile ilgili çok kıymetli kaynaklar olmasına karşın, kaynak sayısı ve yapılan çalışmaların azlığı tespit edilmiştir.

Kıbrıs'ta şu anda iki devlet bulunmaktadır ama bu iki devletin halkları aynı coğrafyada yaşamış, adada yaşanan tarihi süreci birlikte geçirmiş, önemli manevi paylaşımlarda bulunmuşlardır. 1960'lara kadar, çalıştıkları yerden düğünlere kadar günlerini birlikte geçiren bu iki halkın, 1960'larda adada olayların başlamasından dolayı, içgüdüsel bir reddediş başladığı gözlemlenmiştir. Objektif olmayan bazı çalışmaların, iki halkın kültürünün ayrı olduğunu ispat etmek ve diğer halkın yaptıklarını reddetmek amacı ile yapıldığı gözlemlenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmaların objektif ve tarafsız olması, iki toplumun da ellerindeki dökümanları birbirlerine açması, araştırmacıların ötekileştirici değil, birleştirici olması, sayısı çok az olan ortak araştırmaların yapılabilmesine imkân sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Averof, A. Y. (2001). Kıbrıs'ın Folklorik Oyun ve Şarkıları, Kıbrıs Bankası Kültür Kurumu Yayınları, Lefkoşa.
- Dölek, İ. (1999). Kıbrıs Türk Halk Dansları Müzik Notaları, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, KKTC.
- Garanti, S. (2013). "Kıbrıs Havaları", Motif Akademi Halkbilimi Dergisi , 2013-1(Ocak-Haziran) , (Kıbrıs Özel Sayısı-I), s.327-332
- Kanol, K ve Hoca, A. (1986). Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz, Hasder Halk Bilim Dergisi, Hasder Yayınları, 2. Sayı, Lefkoşa.
- Kanol, K ve Hoca, A. (1987). Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz, 'Kadın Oyunları', Hasder Halk Bilim Dergisi, Hasder Yayınları, 3. Sayı, Lefkoşa.
- Kanol, K ve Hoca, A. (1987). Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz, 'Kadın Oyunları', Hasder Halk Bilim Dergisi, Hasder Yayınları, 2. Sayı, Lefkoşa.
- Kanol, K ve Hoca, A. (1998). Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz, Hasder Halk Bilim Dergisi, Hasder Yayınları 88/1, Lefkoşa, Kanol, Kani Kişisel Telefon Görüşmesi, Halk Oyunları Araştırmacısı, 'Kıbrıs Türk Halk Dansları', KKTC.
- Kanol, K. (1987). Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz, 'Dramatize Edilmiş Oyunlar', Hasder Halk Bilim Dergisi, Hasder Yayınları, 1. Sayı, Lefkoşa.
- Kasap, F. , Ögüç, Ç. & Güneşli, A. (2022). İngiliz Sömürge Döneminde Milliyetçilik Bağlamında Kıbrıs'ta Sinema: "The First Of The Few" Filminin İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Sanat Araştırmaları, 1 (2) , 55-72 . DOI: 10.32955/neuissar202212569
- Petrides, T. (1986). Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız, 'Karşılama', Hasder Halkbilimi Dergisi, Çeviren Mehmet Birinci, 2. Sayı, KKTC.
- Petrides, T. (1986). Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız, 'Kasap Oyunları', Hasder Halkbilimi Dergisi, Çeviren Mehmet Birinci, 2. Sayı, KKTC.
- Petrides, T. (1986). Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız, 'Zeybek', Hasder Halkbilimi Dergisi, Çeviren Mehmet Birinci, 3. Sayı, KKTC.
- Petrides, T. (1987). Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız, 'Kasap Oyunları', Hasder Halkbilimi Dergisi, Çeviren Mehmet Birinci, 1. Sayı, KKTC.
- Petrides, T. (1987). Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız, 'Sirto', Hasder Halkbilimi Dergisi, Çeviren Mehmet Birinci, 1. Sayı, KKTC.
- Raftis, A. (2004). Kıbrıs Tarihine Dayanan Kıbrıs Oyunları, IOFA Yunan Bölümü Yayınları, Çeviren Ural Özer, Atina.
- Serter, Dr. V. Z. (1999). Kıbrıs Tarihi, Orta I-II-III, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşa.
- Tombolis, S. (2002). Geleneksel Kıbrıs Müziği, Kıbrıs Bankası Kültür Kurumu Yayınları, Çeviren Ural Özer, Kıbrıs.